

Klimagassberegninger i byggesaker – en midlertidig ramme for krav

En midlertidig supplering til vår veileder for klimagassberegninger fram til denne revideres.

KPA2018 § 18.4

Klimagassregnskap kreves ved:

- 1. vesentlige naturinngrep
- 2. nybygg større enn 1000 m² BRA
- 3. valg mellom riving eller bevaring av eksisterende bygg

I samfunnsdelen til kommuneplanen (KPS2030) er det nedfelt at kommunen skal jobbe for å redusere klimagassutslipp fra bygninger, og at planleggings- og byggefase skal ha som mål å skape gode bymiljø med lave utslipp gjennom hele livssyklusen. Utarbeidelse av klimagassberegninger i byggeprosessen er et godt verktøy for å redusere den totale klimabelastning fra bygg.

Punkt 1.2 i veilederen viser målene for klimagassberegninger. De skal blant annet gi et grunnlag for gode klimavurderinger, bidra til å finne de beste løsningene for lavest mulig utslipp, og inspirere alle som bygger Bergen til å være med å bidra til målet om et klimanøytralt samfunn.

Klimagassberegninger skal videre gi et godt grunnlag for veloverveide valg når det gjelder gode klimatiltak. For å få størst utbytte, må klimagassberegningene utføres tidlig i plan- og byggesaksfasen. Tidlige beregninger kan gi lavere kostnader for eksempel ved å redusere mengde materialer og avfall. Omfanget av beregningene vil variere avhengig av kompleksitet og størrelse på prosjektet. Klimagassberegninger skal utarbeides og må oppdateres ved endringer.

Der kommunen krever klimagassberegninger skal disse utarbeides iht. NS3720:2018.

For å kunne nå målene for klimagassberegningene skal disse utarbeides tidlig i plan- og byggesaksfasen. **For byggesak betyr dette at kommunen skal ha inn klimagassberegninger sammen med byggesøknad og før vedtak fattes, altså allerede i rammesøknad.** Selv om kommunen kun krever én innsending av klimagassberegninger anbefaler vi at klimagassberegningene brukes aktivt gjennom hele prosjektet for å ta gode klimavalg.

Klimagassberegninger skal utarbeides allerede så tidlig som til planinitiativ, og skal videre oppdateres gjennom plan- og byggeprosessen. I de situasjonene der man går rett på byggesak, eller har en eldre reguleringsplan uten krav om beregninger, bør beregningene utarbeides og tas i bruk så tidlig som mulig i den gjeldende prosessen. Kommunen skal som sagt ha inn beregninger til rammesøknad (før vedtak fattes) for de prosjektene der det er krav om dette i KPA. Beregningene som skal leveres med byggesøknaden skal være oppdatert og i tråd med prosjekteringen så langt som den har kommet i detaljeringsgrad.

Datakvalitet for EPD og andre LCA-data

"Alle inndata og forutsetninger i klimagassberegningen for bygningen skal gjenspeile virkeligheten så nøyaktig som mulig." jf. NS3720 punkt 6.4.2.

Alle datakilder skal også ifølge standarden dokumenteres.

I beregningene skal man bruke den datakvaliteten som passer best til den fasen prosjektet er i, og det skal redegjøres for valg av datanivå. Datanivå deles opp i to nivåer, 1 og 2, hvor 1 er nøyaktige tall for konkrete produkter, mens nivå 2 er generiske gjennomsnittstall for forskjellige typer materialer.

Utdrag fra NS3720, punkt 6.4.2:

I innledende fase (konsept-, idé-, skissefase) kan man anvende datakvalitet på nivå 2.

I detaljeringsfasen (forprosjekt, detaljprosjekt) kan det anvendes datakvalitet på nivå 2 for konseptvalg og prosjekteringsalternativer.

I detaljerte analyser og i valg mellom produkter bør det anvendes datakvalitet på nivå 1 der dette finnes. I "som bygget"-fasen skal det anvendes datakvalitet på nivå 1 for alle produkter der dette finnes. Datakvalitet på nivå 2 kan brukes der det ikke finnes datakvalitet på nivå 1.

Kort oppsummert skal man bruke datanivå 1 når man vet navnet på produktet, og nivå 2 når man vet type, men ikke navn.

Merk at det per dags dato kun er utarbeidet en standard for utarbeiding av klimagassberegninger for bygninger. Slik standard finnes foreløpig ikke for naturinngrep. Det er derfor avgjørende at foretak/konsulenter som skal utarbeide klimagassberegninger har noen med spesiell kompetanse knyttet til klimagassberegninger og klimatiltak. Søker er ansvarlig for at søknaden er tilstrekkelig opplyst, og at det foreligger dokumentasjon iht. KPA og veilederen. Der vi imidlertid ser at søker leverer forenklede klimagassberegninger for naturinngrep i Miljødirektoratet sitt excel-ark for arealbruksendring kan vi foreløpig likevel ikke kreve mer utdypende beregninger pga. manglende verktøy.

Krav til, og unntak fra klimagassberegninger

Under spesifiseres det når vi skal ha inn klimagassberegninger for tiltak som fører til vesentlige naturinngrep, og tiltak hvor det foretas valg mellom riving eller bevaring av eksisterende bygg.

1. For vesentlige naturinngrep gjelder følgende:

Listen er ikke uttømmende, men gir en foreløpig indikasjon på grenseverdier for krav til klimagassberegninger.

Det skal leveres beregninger for inngrep i sårbar natur med karbonlagringskapasitet. Aktuelle naturtyper er sortert i et tre-trinns hierarki som viser når naturinngrepene vurderes som vesentlige. Naturtypene er delt inn etter arealtyper slik disse er i klassifikasjonssystemet AR5 i grøntkartet i Visgi. (Tiltakshaver kan bruke NIBIO sitt gårdskart: <https://gardskart.nibio.no/search>)

Nulltoleranse - krav til beregninger utløses for alle tiltak i følgende sårbare naturtyper:

- Myr og våtmark
- Skog med særs høy og høy bonitet
- Fulldyrka og overflatedyrka jord
- Hav og ferskvann – foreløpig begrenset til tiltak i form av utfylling.

Grønt_kart

Arealressurser AR5

- Fulldyrka jord
- Overflatedyrka jord
- Innmarksbeite
- Skog, særs høy bonitet
- Skog, høy bonitet
- Skog, middels bonitet
- Skog, lav bonitet
- Uproduktiv skog
- Myr
- Åpen jorddekt fastmark
- Åpen skrinn fastmark
- Ikke klassifisert

Merk:

- I små enkeltprosjekter for ene- og tomannsboliger som både er merket som **skog eller dyrka jord**, og er innenfor byggesone 1-4 i KPA, kan en utarbeide forenkla beregninger for arealbruksendringen på eiendommen ved bruk av Miljødirektoratets regneark. Regnearket for arealbruksendringer finnes her: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/beregne-effekt-av-ulike-klimatiltak/>
- For bygging av mindre bygninger som ikke er til beboelse (til og med 50 m² BRA) på allerede bebygde bolig- og gårdseiendom behøves ikke klimagassberegninger dersom **skog eller dyrka jord** berøres.

Tiltak som omfatter 1000 m² eller mer av følgende typer natur:

- Skog med middels og lav bonitet
- Innmarksbeite (f.eks. kulturmarkseng, slåtte- og beitemark, natureng)

Tiltak som omfatter 1500 m² eller mer av øvrig natur.

Følgende tiltak, og dersom kravet om beregninger ikke utløses av størrelsen på nybygg eller valg knyttet til riving og bevaring, vil normalt ikke utløse krav om klimagassberegninger:

- Inngrep i allerede bearbeidet terreng som for eksempel fyllinger, tidligere tilkjørte løsmasser, etc. på allerede bebygde eiendom.
- Fortetting i hager på eksisterende bebygde eiendom i fortettingssonene jf. KPA2018.

2. For nybygg større enn 1000 m² BRA

Det skal leveres klimagassberegninger sammen med byggesøknad (beregningene skal altså foreligge før vedtak fattes) for nybygg større enn 1000 m² BRA.

3. For valg mellom riving eller bevaring av eksisterende bygningsmasse gjelder følgende:

Det skal leveres klimagassberegninger sammen med byggesøknad (beregningene skal altså foreligge før vedtak fattes) for følgende tiltak:

- Riving av hele eksisterende bygg som er 200 m² BRA eller større.
- Riving av del av eksisterende bygg der areal som skal rives er 200 m² BRA eller større.

Unntak:

- Klimagassberegninger behøves ikke for uoppvarmede "skallbygninger" som for eksempel lager, skur, etc.
- Dersom det søkes om å rive eksisterende bygningsmasse for å tilbakeføre frigitt areal til natur og dette er gitt i plan i form av formål som ikke er til bebyggelse behøves heller ikke klimagassberegninger.
- Etter konkret vurdering kan man unnta konkrete saker fra kravet om klimagassberegninger dersom levert tilstandsrapport, utarbeidet i tråd med NS3424:2012, viser at bygningen er i for dårlig stand til å rehabiliteres.